

JIK-peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän
ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma vuodelle 2012

VERSIO 5.12.2011

Johtokunta 22.12.2011

1. Johdanto

Ympäristöterveydenhuolto on osa ennaltaehkäisevää kansanterveystyötä, jonka tehtävänä on yksilöön, väestöön ja elinympäristöön kohdistuva terveyden edistäminen sekä sairauksien ja tapaturmien ehkäisy. Ympäristöterveydenhuollon erityislainsäädäntö sekä valtioneuvoston valvontasuunnitelma-asetus (665/2006) edellyttävät kuntia laatimaan ja hyväksymään säännöllistä valvontaa koskevan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman siten, että valvonta on laadukasta, säännöllistä ja terveyshaittoja ehkäisevää.

Toimintavuotta 2012 koskeva suunnitelma on hyväksyttävä johtokunnassa ja toimitettava Länsi- ja Sisä-Suomen Aluehallintovirastoon 31.12.2011 mennessä. Suunnitelmassa on otettava huomioon valvontaa ohjaavien keskusvirastojen toimialakohtaiset valvontaohjelmat sekä valvontasuunnitelma-asetuksen (665/2006) edellyttämä sisältö.

Ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön tavoitteena on varmistaa kuntalaisille turvallinen elinympäristö, jossa ei ole terveyshaittaa aiheuttavia tekijöitä. Lainsäädännössä korostetaan toiminnanharjoittajien omaa vastuuta, mutta viranomaisvalvontaa tarvitaan toiminnan ja tuotteiden määräystenmukaisuuden varmistamiseksi, toimijoiden tasapuolisen kohtelun varmistamiseksi, kuluttajansuojan turvaamiseksi sekä toimijoiden tuotantoedellytysten varmistamiseksi.

Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman mukainen säännöllinen valvonta on toiminnanharjoittajille maksullista. Kuntayhtymä perii hyväksymänsä taksan mukaiset valvontamaksut.

2. JIK Peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkö

2.1 Toimialue

JIK Peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän ympäristöterveydenhuollon yksikön toimialueeseen kuuluvat Jalasjärven ja Ilmajoen kunnat sekä Kurikan kaupunki. Yksikön palveluksessa on terveysvalvonnan johtaja, kuusi kunnaneläinlääkärinä ja neljä terveystarkastajaa. Talousarviossa on varattu määräraha myös kesätyöntekijän palkkaamiseen. Lisäksi on käytössä vähäinen määrä Ilmajoen terveyskeskuksen toimistosihteerin työpanosta laskutuksessa. Vähäisessä määrin on ostettu myös henkilöresurssia elintarvike- ja talousvesinäytteenottoon. Yksikkö täyttää ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueesta annetun lain (410/2009) vaatimukset. Laissa vaaditaan, että yhteistoiminta-alueella on oltava käytettävissä vähintään 10 henkilötyövuotta vastaavat resurssit, että henkilöresurssista noin puolet on suunnattu valvontaan ja että kaikki ympäristöterveydenhuollon tehtävät on keskitetty samalle toimielimelle.

JIK Peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän alue on alkutuotantovaltaista kaikkien jäsenkuntien osalta. Tämä vaikuttaa kunnaneläinlääkäreiden suureen tuotantoeläinpraktiikkamäärään ja alkutuotannon hygieniavalvonnan suureen resurssitarpeeseen. Terveystarkastajien valvottavana on lisäksi paljon kyläkouluja, kylätaloja ja jonkin verran kyläkauppoja. Lisäksi kuntien alueella on paljon pieniä vesilaitoksia.

2.2 Valvonnan voimavarat ja tehtävät

Taulukko 1. Ympäristöterveydenhuollon käytettävissä oleva henkilöstö

	Virkanimike	erityisosaaminen/vastuualue
Virpi Ala-Risku	Terveysvalvonnan johtaja	Hallinto, laitosvalvonta, alkutuotannon hygienia kotieläintiloilla, eläinsuojelu, sivutuotteet, kemikaalit, vierasaineet
Simo Huuskonen	Kunnaneläinlääkäri (jää eläkkeelle 9/2012)	Ilmajoen eläinlääkintähuolto, eläinsuojelu eläntaudit
Tapio Harmanen	Kunnaneläinlääkäri	Kurikan eläinlääkintähuolto, eläinsuojelu, eläntaudit
Eve-Ala-Kurikka	Kunnaneläinlääkäri	Kurikan eläinlääkintähuolto, eläinsuojelu, eläntaudit
Leena Hietanen	Kunnaneläinlääkäri	Jalasjärven eläinlääkintähuolto, eläinsuojelu, eläntaudit
Eliisa Keski-Opas	Kunnaneläinlääkäri	Jalasjärven eläinlääkintähuolto, eläinsuojelu, eläntaudit
Anu-Riikka Rantala	Kunnaneläinlääkäri	Jurvan alueen eläinlääkintähuolto, eläinsuojelu, eläntaudit
Terho Lintala	Terveystarkastaja (poissa 1-4/2012, eläkkeelle 4/2012), sijaisena Veli-Matti Parkkamäki	Elintarvike, kuluttajaturvallisuus
Minna Jyläskoski	Terveystarkastaja	Elintarvike, terveydensuojelu, kuluttajaturvallisuus
Saana Oksa	Terveystarkastaja (poissa 1-9/2012), sijaisena Terhi Asikainen	Elintarvike, uimavesi, tupakan vähittäismyyntiluvat
Sanna Tietäväinen	Terveystarkastaja (poissa 1-10/2012), sijaisena Risto Antikainen	Terveydensuojelu, asumisterveys, talousvesi
	Apulaisterveystarkastaja	Avustavat tehtävät 0,2 htv
Sisko Lähteenmaa	Toimistos sihteeri	Laskutus 0,1 htv
Yhteensä käytettävissä 11,3 htv		

Taulukko 2. Resurssitarve ja käytettävissä olevat voimavarat suunnitelmalliseen valvontaan. Taulukossa on esitetty valtakunnallisessa valvontaohjelmassa määritelty valvontatarve ja JIK:n käytössä olevat valvontaresurssit. Taulukko on yhteenveto taulukoista 7.-11.

RESURSSIT (h/v.)	Elintarvike	Terveydensuojelu	Tuote-turvallisuus	Tupakka	Kemikaali	YHT.
Valvontatarve	297	156	52	11	44	560
Toteutettavissa	97	49	14	3	2	165 (29%)
TARKASTUKSET (lkm/v.)						
Tarkastustarve	651	232	112	80	82	1157
Toteutettavissa	232	83	30	25	4	374 (32%)

Suunnitelmallisen valvonnan resurssivaje on 395 henkilötyöpäivää eli **1,8 henkilötyövuotta**.

Taulukko 3. Alkutuotannon valvontatarve ja käytettävissä olevat resurssit suunnitelmalliseen valvontaan. Alkutuotannon valvontaa tekee ainoastaan terveystarkastuksen johtaja, joka hoitaa maidontuotantotilojen hygieniatarkastukset.

Resurssit (htp / v.)	Alkutuotanto, maidontuotanto	Alkutuotanto, karjankasvatus ja vesiviljely	Alkutuotanto, muu	YHT.
Valvontatarve	15	9	5	29
Valvontaresurssit	15	2	0	17

Taulukko 4. Suunnitelma terveystarkastuksen voimavarojen jakautumisesta valvottaville toimialoille suunnitelmallinen valvonta ja alkutuotannon valvonta yhteenlaskettuina. Taulukossa on esitetty yksikön terveystarkastuksessa työskentelevän henkilöstön työajan jakautuminen eri valvontasektoreille. Työaikaan kuuluu suunnitelmallisen valvonnan lisäksi luvuissa 3.2.-3.6. eritelty muu työ.

	Käytettävissä kokonaisuudessa htpv	Kokonaisuudesta käytettävissä suunnitelmalliseen valvontaan htpv
Elintarvikevalvonta	480	114
Terveystarkastuksen valvonta	280	49
Tuoteturvallisuusvalvonta	30	14
Tupakkavalvonta	15	3
Kemikaalivalvonta	5	2
Muu/yleinen	180	0
yhteensä	990 htpv = 4,5 htv	182
		18,00%

2.3 Koulutus

Terveystarkastuksen johtaja osallistuu terveystarkastuksen johtajille ja hygienikkoeläinlääkäreille suunnattuun koulutukseen.

Kunnaneläinlääkäreistä noin puolet osallistuu eläinlääkäripäiville. Lisäksi osa osallistuu Tuotanto-eläinlääkäripäiville ja muihin yksittäisiin koulutuspäiviin. Eläinlääkäripäiville osallistujia vuorotellaan vuosittain.

Terveystarkastajat osallistuvat valtakunnallisille ympäristöterveydenhuollon koulutuspäiville. Lisäksi pyritään osallistumaan ainakin alueellisille koulutuspäiville, läänin järjestämiin koulutuksiin ja työkokouksiin, elintarvikevalvontapäiville, asumisterveyspäiville sekä Veden Vaarat -koulutuspäiville.

2.4 Valvontakohderekisteri/ Tietojärjestelmä

TerveKuu -tietojärjestelmään koottu valvontakohderekisteri on pohjana KuTi -tiedonkeruulle. KuTi-tiedonkeruussa. Kaikki alueen valvontakohteet on syötetty KuTi-rekisteriin vuoden 2011 aikana. JIK ky:n alueella ollaan KuTi-rekisterin käytössä edelläkävijöitä, koska kohteista kerättyä valvontatietoa on syötetty rekisteriin vuodesta 2011 alkaen osana Oiva-pilottiprojektia. Rekisterissä on 377 elintarvikevalvontakohdetta, 513 terveydensuojelulain mukaisesti valvottavaa kohdetta, 161 kuluttajaturvallisuuslain mukaan valvottavaa kohdetta ja 182 tupakkalain mukaan valvottavaa kohdetta. Lisäksi erillisessä rekisterissä on vielä noin 300 kemikaalilain ja 1300 alkutuotannon valvontakohdetta.

2.5 Viestintä

Viestintään kuuluu asiakaspalvelu, neuvonta ja opastus sekä tiedottaminen. Asiakaspalvelussa kiinnitetään huomiota henkilöstön tavoitettavuuteen puhelimitse, sähköpostilla ja kirjeitse. Koulutuksissa ja loma-aikoina huolehditaan, että ainakin yksi terveystarkastaja on tavoitettavissa aina virka-aikana puhelimitse. Yhteydenottoopyyntöihin vastataan mahdollisimman nopeasti, mieluiten saman työpäivän aikana. Neuvontaan ja opastukseen varataan riittävästi resursseja ja asiakas ohjataan eteenpäin oikealle viranomaiselle tai asiantuntijalle. Erityistilanteissa, kuten ruokamyrkytys- ja vesiepidemioissa tiedotuksesta vastaa terveystarkastuksen johtaja.

2.6 Valvonnan maksullisuus

Terveystarkastus perii toimijalta johtokunnan hyväksymän taksan mukaisen maksun valvontasuunnitelmaan sisällyttävistä tarkastuksista, näytteenotosta ja näytteen tutkimuksesta. Johtokunnan hyväksymä terveystarkastuksen maksutaksa on nähtävissä JIK ky:n nettisivuilla. Vuoden 2012 taksa esitetään johtokunnalle hyväksyttäväksi joulukuussa 2011.

Valvonnasta saadut tulot on Sosiaali- ja terveysministeriön mukaan kohdennettava yksikön käyttöön toiminnan resurssien varmistamiseksi. Valvontasuunnitelman toteutumisen arvioinnin yhteydessä arvioidaan myös valvonnasta saatujen tulojen kohdentuminen. Valvonnasta saatuja tuloja on kohdennettu osittain yksikön käyttöön palkkaamalla kesäksi määräaikainen apulaisterveystarkastaja.

2.7 Laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu

Elintarvikelaki ja terveydensuojelulaki edellyttävät, että valvontasuunnitelmassa on esitettävä hyväksytyt laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu. JIK Ympäristöterveydenhuollon valvonta tukeutuu soveltuvin osin Kauhajoen elintarvike- ja ympäristölaboratorion, SeiLab:n ja Etelä-Pohjanmaan Vesitutkijoiden laboratorion palveluihin. Terveystarkastuksen selvittämiseksi tutkittavissa näytteissä valvonta tukeutuu soveltuvin osin Porilabin, THL:n, Työterveyslaitoksen ja VTT:n laboratorion palveluihin.

3. Valvonnan toimialat

3.1 Yleistä

Tämän suunnitelman mukainen valvonta perustuu kansanterveyslain 1 §:ssä mainittujen ympäristöterveydenhuollon lakien mukaan kunnille säädettyyn valvontaan. Keskusviranomaiset (Evira, Valvira, Tukes) ovat laatineet toimialakohtaiset valtakunnalliset valvontasuunnitelmat, joiden perusteella kunnat laativat omat valvontasuunnitelmansa. Tähän suunnitelmaan on koottu valvontayksikön alueella erityisesti suunnitelmakaudella painottuva valvonta, painopisteet ja projektit.

3.1.1 Riskinarviointi

Valvontakohteiden valvonnan tarve määräytyy kohdekohtaisen riskinarvioinnin perusteella. Valtakunnallisissa valvontaohjelmissa on annettu ohjeet valvontakohteiden riskinarviointiin. Riskinarviointi ja luokitus ovat jokaisella toimialalla erilaisia. Riskinarviointipohjien tekeminen ja elintarvikevalvontakohteiden riskinarviointi ovat valvonnan painopistealueita vuonna 2012.

3.1.2 Tarkastuksen sisältö ja tarkastukseen keskimääräisesti käytettävä aika

Valvontasuunnitelma-asetuksen mukaan kunnan suunnitelman tulee sisältää tarkastuksen sisällön määrittely sekä tarkastukseen keskimääräisesti käytettävä aika (taulukot 7.-11.). Tarkastus voi sisältää useiden ympäristöterveydenhuollon lakien mukaisia toimenpiteitä ja tarkastuskertomuksessa tulee esittää, minkä säännösten mukaan tarkastus on tehty. Tarkastusaikaan vaikuttaa tarkastuksen sisällön laajuus ja tarkastusaikaan katsotaan kuuluvaksi varsinaisen kohteessa tehdyn tarkastuksen lisäksi tarkastukseen valmistautuminen sekä tarkastuskertomuksen laatiminen.

3.1.3 Valvontakohteiden / valvontakohdetyyppien tarkastustiheydet

Tarkastustiheydet määräytyvät keskusvirastojen ohjeiden ja riskinarvioinnin perusteella. Riskinarvioinnin ollessa kesken tarkastettavat kohteet valitaan sen perusteella, missä kohteessa ei ole lähiaikoina käyty. Valinnassa painotetaan myös sellaisia kohteita, joissa edellisillä tarkastuskäynneillä on havaittu eniten puutteita tiloissa ja toiminnassa.

Valvontakohteiden kannalta tarkastustiheydellä on taloudellista merkitystä, sillä valvontamaksut määräytyvät tarkastusmäärien perusteella. Kuntaliiton antaman ohjeen mukaan tarkastuksista laskutetaan vasta kun ne on tehty. Suunnitelma antaa kuvan siitä, mitä suuruusluokkaa valvontamaksu tulee olemaan.

Toimialakohtaisissa valvontaohjelmissa on annettu ohjeelliset tarkastustiheydet ja tarkastuksiin käytettävät ajat. Tarkastustiheydet on määritelty kohdetyyppikohtaisen riskiluokituksen perusteella, jota voidaan edelleen tarkentaa kohdekohtaisella riskinarvioinnilla. Luvussa 6 on esitetty JIK:n toimialakohtaiset tarkastussuunnitelmat.

3.2 Elintarvikevalvonta

Valtakunnallisen elintarvikevalvontaohjelman (EVO) 2011-2014 mukaan kunnan elintarvikevalvontasuunnitelmaan sisällytetään elintarvikkeiden alkutuotantopaikkojen, hyväksytyjen elintarvikehuoneistojen ja ilmoitusta edellyttävän toiminnan säännöllinen valvonta. Tilapäinen elintarvikkeiden myynti ei kuulu säännöllisen valvonnan piiriin, mutta tällaisesta toiminnasta otetaan vastaan ja arkistoidaan ilmoituksia ja toimijoita valvotaan tarvittaessa.

Elintarvikelakiin on tullut merkittäviä muutoksia, jotka ovat astuneet voimaan vuonna 2011. Muutoksista merkittävimmät koskevat omavalvontasuunnitelmien ja elintarvikehuoneistojen hyväksymismenettelyä luopumista ja valvontatietojen julkisuuden lisäämistä.

Ympäristöterveydenhuolto on toteuttanut Oiva-pilottiprojektia vuonna 2011. Suurin osa elintarvikevalvonnasta on hoidettu pilottiprojektin kautta. Pilottiprojekti on yhtenäistänyt elintarvikehuoneistojen valvontakäytäntöjä. Vuonna 2012 erilaisten elintarvikehuoneistojen elintarvikevalvontaa jatketaan pilottiprojektissa omaksutulla tavalla. Tämän toimintatavan ulkopuolella ovat ainoastaan eläinperäisiä elintarvikkeita valmistavat laitokset.

Elintarvikevalvonnan rungon muodostavat valvontasuunnitelman mukaiset tarkastukset, joita tehdään erityyppisiin valvontakohteisiin. Suunnitelmallisten tarkastusten lisäksi tehdään suunnitelman ulkopuolisia tarkastuksia, joita ovat esim. asiakasvalituksiin perustuvat tarkastukset. Lisäksi elintarvikevalvonta sisältää elintarvikehuoneistojen ja omavalvontasuunnitelmien hyväksymistä, valvontakohteiden ja kuluttajien neuvontaa ja ohjausta, ruokamyrkytyksiin varautumista ja ruokamyrkytysten selvittämistä, näytteenoton suunnittelua, hallinnollisten pakko-keinojen toimeenpanoa sekä valvontakohderekisterin täydentämistä ja ylläpitoa.

Eviran laatiman valtakunnallisen elintarvikevalvontaohjelman mukaan kuntia koskevat valtakunnalliset hankkeet vuonna 2012 ovat PAH-valvontahanke, lihavalmistajien listeriaprojekti ja kasvisvarastojen olosuhdekartoitus.

Painopistealueet JIK:ssä vuonna 2012

1. Omavalvontasuunnitelmien tarkastaminen/hyväksyminen
2. Elintarvikevalvonnan laatujärjestelmän laatimisen jatkaminen

Valtakunnallisista hankkeista osallistutaan PAH-valvontahankkeeseen, lihavalmistajien listeriaprojektiin ja kasvisvarastojen olosuhdekartoitukseen.

Kunnan toimesta tapahtuva näytteenotto ja näytteiden tutkiminen vuonna 2012

Vuonna 2012 viranomaisnäytteenottoa (taulukko 5.) kohdistetaan valvonnassa havaittujen riskien perusteella (asiakasvalitukset, toistuvasti huonot näytteet, puuttuvat omavalvontanäytteet) ja sen tarkoitus on valvontakohteiden omavalvonnan valvominen. Näytteitä otetaan elintarvikkeista ja elintarvikkeiden kanssa kosketuksiin joutuvista pinnoista. Näytteistä tutkitaan pääsääntöisesti kokonaisbakteereita ja koliryhmän bakteereita sekä aistinvaraista laatua. Elintarvikenäytteeksi otetaan pääsääntöisesti kyseisessä elintarvikehuoneistossa valmistettuja sellaisenaan nautittavia elintarvikkeita. Eläinperäisiä elintarvikkeita käsittelevissä laitoksissa tutkitaan lattiakaivoista salmonella- ja listeriabakteereita.

Viranomaisnäytteenotto tehdään ostopalveluna. Yhteistyöstä neuvotellaan alkuvuonna 2012 eri elintarvikelaboratorioiden kanssa.

Taulukko 5. Viranomaisnäytteet

Kohdetyypit	Elintarvikenäytteet	Pintahygienianäytteet
Ammattikeittiöt	20	60
Myymälät ja myyntipaikat	20	60
Maito-, liha- ja kala-alan laitokset	10	20
YHTEENSÄ	50	140

3.3 Terveysuojeluvalvonta

Terveysuojelun tarkoituksena on ylläpitää ja edistää väestön ja yksilön terveyttä. Valvonnan tavoitteena on myös ehkäistä, vähentää ja poistaa sellaisia elinympäristössä esiintyviä tekijöitä, jotka saattavat aiheuttaa terveyshaittaa. Valtakunnallisen terveysuojelulain valvontaohjelman vuosille 2011-2014 tavoite on yhtenäistää valvontakäytäntöjä koko maassa ja saattaa toiminnanharjoittajat samanarvoiseen asemaan valvonnan tiheyden ja laadun osalta. Ohjelman tavoitteena on myös turvata valvonnan painopisteiden avulla ihmisten terveellinen elinympäristö kohdistamalla rajalliset valvontaresurssit tehokkaasti ja suunnitelmallisesti.

Valviran laatiman valtakunnallisen terveysuojelun valvontaohjelman mukaan valvonnan painopistealueena vuonna 2012 ovat vesilaitosten erityistilannesuunnitelmat, päiväkodit, koulut, leirikeskukset, vanhustenhuollon yksiköt ja uimavesiluokitus ja yleisölle tiedottaminen. Kohteelle ilmoitetaan tarkastuksesta etukäteen ja tarkastus tehdään terveysuojeluvalvonnan laatukäsikirjan mukaisesti.

Painopistealueet JIK:ssä vuonna 2012

1. Koulut ja päivähoitopaikat
2. Nuorisotilat ja kylätalot
3. Asumispalveluyksiköt
4. Keskikokoisten vesilaitosten erityistilannesuunnitelmat
5. Yleisölle tiedottaminen uimavesiluokituksesta

Kunnan toimesta tapahtuva näytteenotto ja näytteiden tutkiminen

Uima-allas- ja talousvesinäytteenotto teetetään ostopalveluna. Terveystarkastajat ottavat uimarantojen vesinäytteet. Näytteet tutkitaan soveltuvin osin Kauhajoen elintarvike- ja ympäristölaboratoriossa, Etelä-Pohjanmaan Vesitutkijoiden laboratoriossa ja SeiLabissa. Terveyshaitan selvittämiseksi tarvittavien näytteiden ottamisessa käytetään ulkopuolista asiantuntijaa ja näytteet tutkitaan akkreditoidussa laboratoriossa. Näytteenoton tarve arvioidaan tarkastuskäynnillä.

Suunnitelmallisen valvonnan ja erityistilannesuunnitelmien lisäksi terveysuojeluvalvonta sisältää kohteiden opastusta valvontatutkimusohjelmien ja näytteenottosuunnitelmien laadinnassa ja toteuttamisessa, terveyshaittaepäilyn selvitystyötä esim. uimahalleissa ja julkisissa tiloissa, asunontarkastuksia ja niihin liittyvien näytteiden tulkitsemista ja terveyshaitan arviointia, vesinäytetulojen tulkitsemista, lausuntojen laatimista, hallinnollisten pakkokeinojen toimeenpanoa, valvontakohderekisterin täydentämistä ja ylläpitoa, työryhmä- ja yhteistyöpalaverityöskentelyä sekä kuntalaisten neuvontaa.

3.4 Kuluttajaturvallisuusvalvonta

Uusi kuluttajaturvallisuuslaki (920/2011) tulee voimaan 1.1.2012. Laissa on säännöksiä kuluttajapalveluja tarjoavan tahon velvollisuudesta tehdä toiminnasta aloittamisesta etukäteen ilmoitus kunnan valvontaviranomaiselle sekä laatia toimintaansa koskeva kirjallinen turvallisuussuunnitelma eli turvallisuusasiakirja silloin, kun on kysymys palvelusta, johon saattaa liittyä merkittäviä riskejä. Ilmoitusvelvollisuus koskee vain uusia, lain voimaantulon jälkeen palvelun tarjoamisen aloittavia toiminnanharjoittajia. Turvallisuusasiakirjan laatimisvelvollisuus sen sijaan koskee siirtymäajan jälkeen myös lain voimaan tullessa tarjottavia palveluita.

Kuluttajaturvallisuusvalvonta kohdistuu paikallistasolla pääasiassa paikallisten kuluttajapalveluiden tarjoajiin. Valvontakohteeseen tehtävän tarkastuksen tarkoituksena on saada selville, onko palvelu kuluttajalle riittävän turvallinen, ja kuinka asiakasturvallisuutta ylläpidetään ja kehitetään. Tarvittavat turvallistamiskeinot jäävät toiminnanharjoittajan mietittäväksi.

Turvatekniikan keskuksen laatiman kuluttajaturvallisuusvalvonnan valtakunnallisen valvontaohjelman mukaan valvonnan teema-alueet vuosina 2011–14 ovat ehdotetun kuluttajaturvallisuuslain aiheuttamien muutosten omaksuminen ja toteuttaminen, kuluttajaturvallisuusvalvonnan painopiste-alueiden päivityksen aiheuttamien muutosten omaksuminen ja toteuttaminen sekä kuluttajaturvallisuusvalvonnan resurssien varmistaminen. JIK ky:ssä lainsäädännön muutokset otetaan huomioon kouluttautumalla aktiivisesti ja muokkaamalla valvontaa muuttuvan lainsäädännön mukaiseksi. Resursseissa kuluttajaturvallisuusvalvonta on otettu huomioon tasaveroisena muiden toimialojen kanssa.

Valtakunnallisena valvontaprojektina vuonna 2012 on sisäleikkipaikkojen turvallisuus. Länsi- ja Sisä-Suomen Aluehallintoviraston valvontaprojekti on ratsastustallien turvallisuus.

Painopistealueet JIK:ssä vuonna 2012

1. Ohjelmapalveluiden ja yleisötilaisuuksien turvallisuus
2. Leikkikenttien turvallisuus
3. Uimarantojen ja talviuintipaikkojen turvallisuus

Lisäksi kuluttajaturvallisuusvalvonta sisältää kuluttajien neuvontaa, asiakasvalitusten perusteella tehtäviä tarkastuksia sekä valvontakohderekisterin täydentämistä ja ylläpitoa

Tarkastuksesta ilmoitetaan kohteelle etukäteen. Apuna tarkastuksessa käytetään valmista tarkastuspohjaa, jos sellainen on kohdetyypistä olemassa. Palveluita tarkastellaan kokonaisturvallisuus huomioon ottaen. Erityistä huomiota kiinnitetään palveluntarjoajan turvallisuusajatteluun, laitteiden oikeaan asennukseen ja sijoitteluun sekä ympäristöstä mahdollisesti johtuvien vaarojen poistamiseen.

3.5 Tupakkavalvonta

Tupakkalaissa säädetään toimenpiteistä, joilla pyritään tupakointia vähentämällä ehkäisemään niiden terveysvaarojen ja -haittojen syntymistä, joita tupakointi aiheuttaa tai joiden syntymisalttiutta se lisää. Lain tarkoituksena on vähentää ympäristön tupakansavulle altistumista kaikissa ikäryhmissä. Valvonnan yhtenä painopisteenä on erityisesti alle 18-vuotiaiden ympäristön tupakansavulle altistumisen vähentäminen sekä pyrkimys estää alaikäisten tupakan saatavuutta.

1.10.2010 voimaantulleen tupakkalain muutoksen perusteella tupakointi on vastedes kielletty kaikissa perusopetusta, ammattikoulutusta tai lukio-opetusta antavien oppilaitosten sisä- ja ulko-tiloissa riippumatta siitä, ovatko tilojen käyttäjät täysi-ikäisiä vai eivät. Lisäksi tupakointi kielletään lailla mm. asunto-osaakeyhtiöiden yhteisissä ja yleisissä tiloissa sekä ulkoalueille järjestettävien yleisten tilaisuuksien katoksissa ja katsomoissa.

Valviran laatiman valtakunnallisen valvontaohjelman mukaan painopisteitä vuonna 2012 ovat koulut, lasten ja nuorten suosimat sisätilat, tupakkatuotteiden myyntilupa ja esilläpito sekä koulujen läheisyydessä sijaitsevat tupakkatuotteiden myyntipaikat.

Painopistealueet JIK:ssä vuonna 2012

1. Tupakkatuotteiden esilläpidon valvonta
2. Koulujen tupakointikiellon valvonta

Tarkastukset tehdään pääsääntöisesti muiden tarkastusten yhteydessä, eikä siitä ilmoiteta kohteelle etukäteen.

Tupakkavalvonta sisältää myös kuntalaisten neuvontaa, uusien kohteiden tupakan vähittäismyyntilupien myöntämistä, asiakasvalitusten perusteella tehtäviä tarkastuksia sekä valvontakohterekisterin täydentämistä ja ylläpitoa.

Nikotiinivalmisteiden myynti ja valvonta

Nikotiinivalmisteiden myyntiä valvotaan pääosin muun valvonnan yhteydessä.

3.6 Kemikaalivalvonta

Kemikaalivalvonnan tavoitteena on ehkäistä ja torjua kemikaalien aiheuttamia terveys- ja ympäristöhaittoja sekä palo- ja räjähdysvaaroja. Valvonnalla selvitetään, täyttävätkö Suomessa markkinoille luovutetut kemikaalit kemikaalilainsäädännön, ja siten myös yhteisölainsäädännön velvoitteet ja määräykset kemikaalien merkitsemisestä ja pakkaamisesta. Valvonnalla pyritään poistamaan säädösten vastaiset kemikaalit markkinoilta tai korjauttamaan havaitut puutteet. Lisäksi valvotaan, että vähittäismyymälässä noudatetaan vaarallisten kemikaalien myyntiä koskevia määräyksiä.

Kemikaalilain tuotevalvontatehtävät on keskitetty vuoden 2011 alusta Turvallisuus- ja kemikaaliviraston hoidettaviksi. Valvontaohjelmakaudella ollaan siirtymässä EY-direktiiveihin perustuvasta kansallisesta kemikaalilainsäädännöstä EY-asetuksiin perustuvaan lainsäädäntöön. Tärkeimmät kemikaalivalvontaa säätelevät asetukset ovat EY:n asetus kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista, lupamenettelyistä ja rajoituksista (REACH-asetus) ja EY:n asetus aineiden ja seosten luokituksista, merkinnöistä ja pakkaamisesta (CLP-asetus).

Valtakunnallisen kemikaalilain valvontaohjelman vuosille 2011-2014 mukaan kemikaalivalvonta on tarkoituksenmukaisinta ja tehokkainta kohdistaa kemikaalitoimittajiin, jotka kemikaalien ensimmäisinä markkinoille saattajina Suomessa ovat vastuussa kemikaalin merkinnöistä, pakkaamisesta, käyttöturvallisuustiedotteesta, kemikaalitietojen toimittamisesta KETU-rekisteriin ja mahdollisesta ennakkohyväksynnän hakemisesta.

Painopistealueet JIK:ssä vuonna 2012

1. Rautakaupat

Tarkastuksesta ilmoitetaan kohteelle etukäteen. Kohteesta voidaan pyytää etukäteen tarkastettavaksi

käyttöturvallisuustiedotteita ja etikettejä. Kohteessa tarkastetaan viiden kemikaalin säilytys, pakkaukset, pakkausmerkinnät ja käyttöturvallisuustiedotteet. Tarkastukset voidaan tarpeen mukaan tehdä yhdessä muiden viranomaisten kanssa (pelastustoimi, työsuojelu).

Lisäksi kemikaalivalvonta sisältää kuntalaisten neuvontaa, asiakasvalitusten perusteella tehtäviä tarkastuksia sekä valvontakohderekisterin täydentämistä ja ylläpitoa.

4. Erityistilanteisiin varautuminen

4.1 Toiminta erityistilanteissa

Elintarvike- ja terveydensuojelulaissa on määräykset siitä, että kunnan on ennakolta varauduttava erityistilanteisiin. Suunnitelmaa kirjoitettaessa kaikkien JIK ky:n yleinen erityistilannesuunnitelma on vielä keskeneräinen. Ympäristöterveydenhuollon osalta erityistilannesuunnitelman laatimista jatketaan vuonna 2012.

4.2 Epidemioiden selvittäminen (epidemiatyöryhmä)

Epidemioiden selvittäminen kuuluu kunnan tehtäviin ja niiden selvittämiseen on varauduttava myös budjetissa. Kuntayhtymässä epidemioiden selvitystä varten on koottu epidemiatyöryhmä, jossa on perusterveydenhuollon ja ympäristöterveydenhuollon sekä tarvittaessa vesihuollon edustus. Työryhmän kokoonkutsujana on lääkäri Timo Kosonen ja ympäristöterveydenhuollosta työryhmään osallistuvat Virpi Ala-Risku ja Sanna Tietäväinen (sijaisena alkuvuonna 2012 Veli-Matti Parkkamäki). Työryhmä kokoontuu vähintään kerran vuodessa.

5. Suunnitelman toteutumisen arviointi

Valvontasuunnitelma-asetuksen mukaan toteutumisen arvioinnissa tulee arvioida:

- tarkastusten määrä valvontakohdetyypeittäin,
- tarkastusten kattavuus,
- näytteiden määrä kohdetyypeittäin sekä
- valvonnasta saatujen tulojen kohdentumista.

Toteutumisen toimialakohtaisessa arvioinnissa käytetään apuna keskusvirastojen laatimia lomakkeita, joiden avulla selvitetään toimialakohtaisesti toteutunut valvonta. Arviointia tulee tehdä myös sen suhteen, miten voimavarojen jakautuminen eri sektoreille käytännössä toteutui.

JIK ympäristöterveydenhuollon vuoden 2012 valvontasuunnitelman arviointi valmistellaan käsiteltäväksi johtokunnassa yhdessä EHO-, ELTU- ja VASU-raporttien käsittelyn kanssa 31.1.2013 mennessä. Johtokunta käsittelee arvioinnin ja se raportoidaan aluehallintovirastoon.

6. Toimialakohtaiset tarkastussuunnitelmat

Taulukko 7. Elintarvikeviraston ohjeet työajan käytöstä kohdetyyppien valvontaan, kohteiden lukumäärä JIK:n alueella ja tarkastussuunnitelma vuodelle 2012

Toimintatyyppi	Valvontatarve (tarkastusten lkm/vuosi)	Käytettävä aika	Kohteiden lkm JIK	Valtakunnallinen suositus tarkastusmääristä	JIK tarkastussuunnitelma
Liha-alan laitos alle 1 milj. kg/v.	11	3	1	11	4
Kala-alan laitos alle 250000 kg/v.	5	2	1	5	3
Maitoalan laitos yli 2000000 l/v.	6	4	2	12	6
Maitoalan laitos 50000-2000000 l/v.	4	3	1	4	1
Eläimistä saatavia elintarvikkeita varastoiva laitos	2	2	1	2	1
Kasvisten valmistuspaikka	3	3	4	12	5
Kasvispakkaamo	1	2	1	1	0
Leipomotuotteiden valmistus, helposti pilaantuvia tuotteita	3	4	5	15	5
Ruoka- ja kahvileipien valmistus	1	3	5	5	4
Muu elintarvikkeiden valmistus	2	3	6	12	2
Elintarvikekuljetus	2	4	0,7	3	0
Elintarvikkeiden vähittäismyynti, teollisesti pakattuja ei-helpposti pilaantuvia	0,7	2	37	26	18
Elintarvikkeiden vähittäismyynti, myydään pakkaamattomia	2	3	11	22	8
Elintarvikkeiden vähittäismyynti, käsitellään helposti pilaantuvia	3	5	5	15	9

Ravintolatoiminta	3	3	69	207	52
Tarjoilupaiikka	0,7	3	29	20	18
Suurtalous, laitoskeittiö	2	4	50	100	36
Suurtalous, keskuskeittiö ja pitopalvelu	4	5	22	88	15
Suurtalous, tarjoilukeittiö	1	2	73	73	45
Internetmyynti	0,7	2	1	1	0
Liikkuva myyntilaitte	0,7	1	10	7	0
Säännöllinen ulkomyynti	1	10	10	10	0
Yhteensä			356	651	232

Taulukko 8. Valviran terveydensuojelun valvontakohtetyypit, tarkastustiheydet ja –ajat, kohteiden lukumäärä JIK:n alueella sekä tarkastussuunnitelma vuodelle 2012

Kohtetyyppi	Tarkastustiheys/ vuosi	Tarkastukseen keskim. käytettävä aika	Kohteiden lkm JIK	Valtakunn. Suositus tarkastus- määristä	JIK tarkastus- suunnitelma
TsL 13§ 1mom. kohteet	0,3-0,2	4	0	0	0
Julkiset huvi- ja kokoontumishuoneistot					
Lasten ja nuorten kohteet: kerhotilat, nuorisotilat, leirikeskukset, iltapäiväkerhot	0,5-0,3	2-1	20	40	11
Luentosalit, auditoriot	0,25	3	2	0	0
Teatterit, elokuvateatterit, juhlahuoneistot	0,2	2	1	0	0
Kirkot, muut uskonnollisten yhdistysten tilat	0,2	2	29	7	0
Muut kokoontumis- ja juhlahuoneistot	0,2	2	59	12	0
Julkiset majoitushuoneistot					
Hotellit	0,2	4	5	1	0
Aamiaismajoitus, maatilamatkailu, kesähotellit, huoneistohotellit, matkustajakoti, täyshoitola	0,2	3	32	6	2
Lomakeskusten ja leirintäalueiden mökit	0,3-0,2	2-4	6	2	1
Muu loma-asuntojen ammattimainen tarjoaminen, asuntolat	0,3-0,2	2-4	0	0	0
Yleinen sauna	1	3	3	3	0
Yleinen uimahalli, uima-allas, uimala, yleinen uimaranta tai kylpylä					
Uimahalli	2-1	5	3	3	0
Uima-allas, uimala	2-1	4	5	5	0
Kylpylä	2-1	5	0	0	0
Asetuksen 177/08 mukaiset uimarannat	2-1	4	6	6	6
Muut yleiset uimarannat, talviuintipaikat	2-1	4	5	5	6
Eläinsuojat ja - aitaukset asema- kaava-alueella	0,3-0,25	4	2	0	0
Koulu tai oppilaitos					
Peruskoulu	0,3	5	32	10	11
Lukio, kansalaisopisto	0,3	5	9	3	1
Keskiasteen oppilaitos	0,3	5	4	1	4
Päivä-, lasten- tai vanhainkodit ja vastaavat					

Päiväkodit, lasten päivähoito, esiopetustilat	0,5-0,3	5	40	16	14
Lasten leikki- ja päivätoiminta, iltapäiväkerhot	0,5-0,3	5	0	0	0
Lastenkodit, koulu- kodit, muut vastaavat lasten-suojelun yksiköt	0,5-0,3	5	5	3	0
Vanhainkodit ja vastaavat vanhusten- huollon yksiköt	0,5-0,3	5	22	11	3
Muut sosiaalialan yksiköt					
Erityisryhmien kohteet, kehitysvammaisten laitokset, päihde-huoltolain mukaiset laitokset ja muut vastaavat	0,5-0,3	5	8	3	10
Parturi, kampaamo	0,2	3	72	14	0
Kauneushoitola tai muu ihonkäsittely tai -hoitopaikka, solarium	0,5-0,3	3	14	6	0
Julkinen kuntosali tai liikuntatila	0,3-0,25	4	18	4	0
Hautausmaa tai hautapaikka	0,2	3	7	1	0
Muut laitokset ja huoneistot, joissa harjoitetusta toiminnasta saattaa aiheutua käyttäjälle terveystahaitta	0,5-0,3	3-5	0	0	0
Talousvettä toimittavat laitokset (väh. 5000 käyttäjää tai yli 1000 m³/d)	2-1	8	7	7	4
Talousvettä toimittavat laitokset (50-5000 käyttäjää tai 10-1000 m³/d)	2-0,5	8	29	29	0
Talousvettä toimittavat laitokset (alle 50 käyttäjää tai alle 10 m³/d)	1-0,5	6	68	34	10
Yhteensä			513	232	83

Taulukko 9. Tukesin ohjeet työajan käytön ohjaamisesta painopistekohteiden valvontaan, kohteiden lukumäärä JIK:n alueella sekä tarkastussuunnitelma vuodelle 2012

0	Valvontakohteet	Valvontatarve (lkm/kohde/vuosi)	Arvio tark. kestosta (h)	Kohteet JIK (kpl)	Valtakunnallinen valvontasuunnitelma	JIK tarkastussuunnitelma (lkm)
	KULUTTAJAPALVELUT					
1.1	Huvi- / perhepuisto / tivoli / sirkus	1	8	0	0	0
1.2	Kuntosali	0,33	4	9	3	0
1.3	Laskettelukeskus	1	8	1	1	0
1.4	Leikkikenttä	0,5	4	95	48	10
1.5	Sisäleikkipaikka	1	5	0	0	0
1.6	Rullalautailupaikka	0,5	3	3	2	0
1.7	Ohjelmapalveluyritys	0,5	6	11	6	5
1.8	Kiipeilykeskus / -seinä	0,5	5	0	0	0
1.9	Ratsastustalli	0,5	6	14	7	0
1.10	Kartingrata	0,5	6	0	0	0
1.11	Uimahalli / maauimala	1	5	10	10	0
1.12	Uimaranta	1	2	6	6	6
1.13	Talviuintipaikka	1	2	6	5	6
1.14	Tatuointien ja lävistysten tekijä	0,33	2	0	0	0
1.15	Turvapuhelinpalvelu	0,33	4	0	0	0
1.16	Yleisötilaisuus	0,5	3	40	20	3
	KULUTUSTAVARAT					
2.1	Kynttilätuotteiden valmistaja	0,5	3	1	1	0
2.2	Lelujen valmistaja	0,5	4	6	3	0
2.3	Kosmetiikan valmistaja	0,5	6	0	0	0
	YHTEENSÄ			183 kohdetta	112 tarkastusta	30 tarkastusta

Taulukko 10. Tupakkalain valvontakohteiden tarkastustiheystavoitteet (Valvira), kohteiden arvioitu lukumäärä JIK:n alueella ja tarkastussuunnitelma vuodelle 2012

Kohdetyyppi	Tarkastustiheys/vuosi	Tarkastukseen keskimäärin käytettävä aika (tehdään aina muun tarkastuksen yhteydessä)	Kohteiden lkm JIK	JIK tarkastussuunnitelma
Tupakointikiellot ja -rajoitukset				
Ravintola tai muu ravitsemisliike, jossa on erillinen tupakointitila	1	1	1	0
Kaikki ravitsemisliikkeet	0,3	1	20	0
Päiväkotien ja oppilaitosten sisätilat ja ulkoalueet	0,3	1	78	15
Alaikäisille lastensuojelulain tai mielenterveyslain nojalla hoitoa antavat laitokset	0,3	1	5	0
Virastojen ja viranomaisten sekä	0,2	1	Arvio 100	0

niihin verrattavien julkisten laitosten yleisölle ja asiakkaille varatut sisätilat				
Tupakkatuotteiden myynti, mainonta ja esilläpito				
Tupakkatuotteiden, tupakointivälineiden, tupakkajäljitelmiä ja tupakan vastikkeiden myymälämainonta sekä tupakatuotteiden esilläpito ja muut myyntilupa-asiat.	0,25-0,5	1	67	10

Taulukko 11. Kemikaalivalvontakohdetyyppien ohjeelliset tarkastustiheydet Valviran mukaan, kohdetyyppien arvioitu lukumäärä JIK:n alueella ja tarkastussuunnitelma vuodelle 2012

Valvontakohdetyyppi	Tarkastustarve (tarkastuslkm / kohde / vuosi)	Kohteiden lkm JIK (kpl)	Valtakunnallinen valvontasuunnitelma	JIK tarkastussuunnitelma (lkm)
Va1 ja Ma1: Ammattikemikaalit	1 krt / 5 v.	1	0	0
Va2 ja Ma2: Kuluttajakemikaalit	1 krt / v.	0	0	0
VäMy 1: Erikoistumaton vähittäismyynti	1 krt / 5 v.	noin 200	40	4
VäMy 2: Erikoismyymälä	1 krt / 3 v.	noin 100	33	0
VäMy 3. Halpamyymälä	1 krt / v.	7	7	0
YHTEENSÄ		Noin 300 kohdetta	82 tarkastusta	4 tarkastusta